

118 . Galați | Punct: Cartier Dunărea | Anul: 2011

Anul: 2011

Cod RAN: 75105.02

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: locuire, descoperire funerară

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Adrian Ionuț Adamescu, Gabriel Jugănar, Valentin Aurel Parnic, Florin George Topoleanu

Instituții: Muzeul de Istorie Galați, Muzeul de Istorie Galați, Muzeul Dunării de Jos, Călărași, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea

Raport

Cercetările arheologice preventive în situl Cartierul Dunărea (cod LMI: GL-I-s-B-02970) s-au desfășurat în perioada 18. 11. 2011 - 10.12. 2012. Cercetarea arheologică preventivă a fost determinată de intenția SC PIRAEUS LEASING ROMANIA IFN SA, în calitate de proprietar al terenului de a realiza investiția: "Construcția și dezvoltarea unui complex comercial în orașul Galați - Cartier Dunărea", solicitând în acest sens printr-un memorandum investițional eliberarea de sarcină arheologică a terenului.

Terenul aflat în proprietatea SC PIRAEUS LEASING ROMANIA IFN SA este localizat în Cartierul MICRO 20, tarlăua 257/1, parcela 1697/2 - Lot 1, învecinându-se la N cu cimitirul Cătușa și cartierul Micro 20, la S cu drumul județean Galați-Brăila, la E cu Parohia romano-Catolică SF. Ioan botezătorul și la V cu str. Combinatului.

Situl arheologic - potrivit Planului Urbanistic General al municipiului Galați, ocupă o suprafață de 74752.53 mp, din care 55.541,57 mp rezervația arheologică propriu-zisă, respectiv 19.210,96 mp zona de protecție a sitului - teren constructibil sub supraveghere arheologică(pl.I).

Întreaga zonă este profund afectată de extinderea unor anexe gospodărești (beciuri, garaje) și a unor grădini, de o amplă terasare efectuată în anii 70 ai secolului trecut precum și de înființarea unor gropi de împrumut - acestea din urmă distrugând total partea de V-SV a sitului arheologic. Pe de altă parte zona neocupată de grădini a devenit o veritabilă groapă de gunoi a cartierului Micro 20.

Amplele cercetări arheologice inițiate încă din anii 80 ai secolului trecut au avut ca rezultat identificarea unui castellum de pământ, a altor două incinte delimitate prin șanțuri de apărare, precum și a unei necropole birituale, toate aparținând epocii romane I.

Cercetările noastre - conform proiectului depus la MCPN în vederea obținerii autorizației de săpătură arheologică preventivă, s-au desfășurat în partea de N a zonei de protecție a sitului arheologic.

În prealabil întregul sit a fost delimitat de echipa SC Digital Domain SRL cu ajutorul stației totale, fiind conturată aria propriu-zisă a acestuia și zona sa de protecție.

Documentarea topografică a cercetărilor arheologice de la Galați - Cartierul Dunărea din perioada noiembrie - decembrie 2011, a fost realizată cu ajutorul echipamentelor geodezice specializate. Pentru măsurători topografice au fost utilizate stații totale Leica TCR 805 și TCR 410 (+ accesorii).

Toate măsurătorile au fost referențiate în sistemul de Proiecție Stereo 1970. Pentru a asigura compatibilitatea cu sistemul geodezic european și pentru a fi în acord cu noile reglementări legislative (Ordin ANCPI 212/2009) au fost calculate coordonatele și în sistem ETRS89. Pentru aceasta au fost utilizate receptoare GPS geodezice: Thales Pro Mark 3 (2 buc. + accesorii) și Thales Mobile Mapper (1 buc. + accesorii). Corecțiile necesare asigurării unei precizii centimetrice au fost realizate prin post-procesarea datelor colectate, cu aplicații software specializate, utilizând date colectate sincron în puncte de referință din

Rețeaua Națională de Stații GPS Permanente. Transformarea coordonatelor din sistemul geografic de coordonate în cele două sisteme de proiecție (Stereo 1970 - S42 și ETRS 1989) a fost realizată prin transcalcul cu aplicații software aprobate la nivel național (Transdat v 4.01).

Desenele arheologice realizate prin metode tradiționale (planuri și profile) au fost digitizate și referențiate într-un sistem de tip GIS. În acest fel, toate înregistrările și măsurătorile desfășurate în sit și au fost integrate pe principii spațiale într-un sistem unic de coordonate tridimensionale

Au fost trasate cu ajutorul stației totale un număr de 19 secțiuni (S) notate S 1 - S 19, cu lungimi diferite, în raport de configurația proprietății, cu lățimea de 2 m și martori de 0,50 m între ele. Pentru o mai bună evidență planimetrică și stratigrafică acestea au fost subdivizate în carouri de 2 x 2 m.

Orientarea secțiunilor dictată de topografia terenului este aproximativ NE - SV.

Săpătura s-a efectuat manual, conform standardelor și procedurilor arheologice, pământul cercetat fiind evacuat într-o groapă de împrumut cu ajutorul unui buldo-excavator.

Descrierea secțiunilor și a complexelor s-a făcut standardizat prin completarea unor fișe de unități de cercetare respectiv fișe de complex/context.

Pentru o cât mai corectă raportare la cercetările anterioare au fost identificate pe teren și transpuse pe planul general secțiunile din campania anului 2004, și - cu o precizie discutabilă - prelucrând informațiile publicate, tumulii descriși și cercetați de M.Brudiu.

Așa cum se prezintă în acest moment stratigrafia nu este complicată. După solul vegetal care pe alocuri nu depășește 0,25 m grosime și care se prezintă sub forma unui sediment de culoare negricioasă, cu granulozitate mare, urmează nivelul notat de noi convențional N1, cuprins între - 0,25 - 0,45 m, care are o culoare maronie cu mici granule calcaroase de culoare albă de o granulație fină. Nivelul N2, este cuprins între 0,45 - 0,60 m. Acesta are o culoare galben - verzuie, este omogen, în amestec cu foarte puține materii organice și pigmenți de calcar. Este de menționat faptul că nivelul N 2 este întâlnit numai în zona nordică a suprafeței cercetate, respectiv secțiunile S I - S VI. Pe de altă parte, în zona sudică a suprafeței cercetate stratigrafia sitului este complet distrusă de intervențiile recente.

Secțiuni:

S1 Dimensiuni: 6,80 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C1 - groapă cu resturi menajere, carourile 1- 2.; C2 - bordei carourile 1-2;

S 2 Dimensiuni: 8,20 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C1 - groapă cu resturi menajere, carourile 2-3, C2 - bordei carourile 1-3; C 12 (M3) - mormânt de inhumație, caroul 3;

S 3. Dimensiuni: 12 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C2 - bordei , carourile 3-4;

S 4. Dimensiuni: 16,30 m x 2m, orientare NE - SV. Descoperiri: C3 - groapă cu resturi menajere, carourile 2-4; C11 - groapă cu resturi menajere, carourile 6-8;

S 5. Dimensiuni: 20 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C3 - groapă cu resturi menajere, carourile 6-8;

S6. Dimensiuni: 24 m x 2 m, orientare NE - SV;

S7. Dimensiuni: 28 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C 16 (M4) - mormânt de inhumație, caroul 2;

S8. Dimensiuni: 32 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C8 (fig.23, pl.10) - groapă de recuperare pentru mormântul M1 - C9, carourile 5-6; C9 (M1) - mormânt de inhumație, carourile 5-6; C 6 (M2) - mormânt de inhumație, carourile 6-7; C 5- groapă cu resturi menajere, caroul 9 ; C7 - groapă cu resturi menajere, caroul 9;

S9. Dimensiuni: 36 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: strat arheologic cu fragmente ceramice romane; C10 - groapă cu resturi menajere, caroul 6; C 17 - groapă modernă, carou 11; C 18 - groapă de recuperare pentru M5 - mormânt de inhumație, carourile 5 - 6;

S10. Dimensiuni: 39 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C 18 - groapă de recuperare pentru M5 -mormânt de înhumăție, caroul 7;

S11. Dimensiuni: 45 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: strat arheologic cu fragmente ceramice romane și oase de animale; C 15 - groapă de resturi menajere , carourile 17 - 19; C 20 - groapă menajeră, carourile 13 -14;

S12. Dimensiuni: 47 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: strat arheologic cu fragmente ceramice romane; C 13- groapă de deșeuri menajere , carou 21; C 14 -groapă de deșeuri menajere, carourile 19 - 20; C 21 - groapă modernă , caroul 14;

S13. Dimensiuni: 53 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C 22 - groapă cu resturi menajere, carourile 6 - 7; C 23 - groapă de formă rectangulară,caroul 10; C 25 - groapă modernă, caroul 24;

S14. Dimensiuni: 57 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C 26 - groapă modernă, caroul 8;

S15. Dimensiuni: 60 m x 2 m, orientare NE - SV;

S16. Dimensiuni: 60 m x 2 m, orientare NE - SV ;

S17. Dimensiuni: 66 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C 27 - groapă modernă, caroul 19; C 28 - groapă modernă, caroul 20; C 29 - groapă cu resturi menajere, caroul 19; C 31 - groapă cu resturi menajere, carourile 25 - 27;

S18. Dimensiuni: 70 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: C 33 (M 6) - mormânt de înhumăție, carou 23; C 34 (M7) - mormânt de înhumăție, carou 17; C 35 - groapă cu resturi menajere, caroul 20;

S19. Dimensiuni: 70 m x 2 m, orientare NE - SV. Descoperiri: strat arheologic cu fragmente ceramice romane;

Descriere complexe:

C9 (M1)- Mormânt de înhumăție, descoperit în S 8, carourile 5, 6, la adâncimea de 0,90 m. Groapa mormântului este orientată NE - SV, iar dimensiunile acesteia sunt 1,60 m x 0,85 m. Mormântul este deranjat din vechime de o groapă de jefuire (complexul C8) păstrându-se fragmente de la oasele craniului, bazin și membrele inferioare. Nu au fost descoperite materiale arheologice

C6 (M2) - Mormânt de înhumăție descoperit în S 8, carourile 6-7; groapă era de formă rectangulară,orientată E-V. S-au păstrat fragmente din craniul și omoplații defunctului.

C12 (M3) - Mormânt de înhumăție descoperit în S 2, caroul 3, la adâncimea de 1,40 m, cu dimensiunile de 0,60 x 0,40 m. Mormântul este deranjat în evul mediu de groapa menajeră - C1. Cu acea ocazie scheletul a fost recuperat și depozitat într-un colț al gropii. Se păstrează resturi ale craniului, ale coloanei vertebrale, membrilor inferioare și ale omoplaților. În apropierea scheletului au fost descoperite toarta unei cănițe romane timpurii, formă comună în tot imperiul roman și un obiect din fier puternic corodat.

C16 (M4) - Mormânt de înhumăție, descoperit în S VII, carou 2, la adâncimea de -0,25 m. Adâncimea gropii este de 1, 20 m, iar diametrul de 2,05 m.Mormântul a fost jefuit din vechime, de aici și forma actuală a gropii. S-au păstrat oase ale craniului, vertebre și fragmente ale membrilor inferioare.

C18 (M5) - Mormânt de înhumăție, descoperit în S 9, carourile 5 - 6, la adâncimea de - 0, 26 m. Adâncimea totală a gropii este de 1,0 m și are diametrul de 1,30 m.

Umplutura gropii este formată dintr-un sediment maroniu - negricios, pigmentat cu calcar. Mormântul a fost jefuit în vechime. Nu a putut fi observat conturul gropii mormântului. S-au păstrat fragmente ale craniului și ale membrilor inferioare, precum și o buză de amforă din inventarul mormântului.

C33 (M6) - Mormânt de înhumăție, descoperit în S 18 , carou 23, la adâncimea de - 0, 15 m. Adâncimea totală a gropii este de 0, 75 m, iar dimensiunile ei sunt de 2, 60 m x 0, 70m.Groapa mormântului este orientată N - S. Se păstrează fragmente de la oasele craniului, bazinului, membrilor inferioare și membrilor inferioare.

În dreptul membrilor inferioare au fost descoperite o monedă din bronz, emisă la Tyras pentru

Caracalla³ (197 - 217 p. Chr.), un pandantiv de aur de tip lunula⁴, trei mărgelile tubulare de sticlă frecvent întâlnite atât la Barboși⁵ cât și în Dobrogea⁶, o cană de tip oenochoe fragmentară, cu baza rotundă cu umbo, corpul fiind decorat cu caneluri horizontale⁷, precum și câteva cuie din fier probabil de la sicriu

C34 (M7) - Mormânt de înhumăție, descoperit în S 18, carou 17, la adâncimea de - 0,30 m. Adâncimea totală a gropii este de 1,27 m, iar dimensiunile acesteia sunt de 2,30 m x 0,50 m. Groapa mormântului este orientată pe direcția NE - SV. S-au păstrat oase ale craniului și ale membrilor inferioare.

C1 - groapă cu resturi menajere de factură modernă, descoperită în secțiunile S1, carou 1,2 - S 2, carou 2,3, la adâncimea de 0,20 m, cu o adâncime totală de 1,75 m.

Forma acesteia este pătrată cu colțurile rotunjite și dimensiunile de 3,15 m x 1,60 m. Complexul a afectat mormântul de înhumăție C12 (M3). Au fost observate mai multe etape de umplere ale gropii. Umplutura este formată dintr-un sediment gri - verzui, compact și omogen, cu granulozitate mare, în amestec cu lut galben și pigmenți de calcar. În umplutură au fost descoperite foarte puține fragmente ceramice, printre care un fragment ceramic smălțuit și un cui forjat. Pe fundul gropii, în umplutură, la -1,35 m, a fost descoperit scheletul unui câine.

C2 - bordei de formă rectangulară, având colțurile rotunjite, descoperit în S1, carou 1,2 - S 2, carou 1,2,3 - S 3, carourile 3-4. Adâncimea la care se conturează conturul complexului este de - 0,20 m, iar adâncimea maximă este de 0,60 m. Dimensiunile gropii sunt de 4 m x 3,60 m. Umplutura gropii este reprezentată de un sediment gri verzui, în amestec cu pigmenți de lut galben și calcar. Nu a fost descoperit material arheologic care să dateze acest complex.

C3 - groapă cu resturi menajere, descoperită în S 4, carourile 6- 8 și în S5, carourile 8-10. Forma gropii este rectangulară, adâncimea de conturare este de - 0,20 m, iar cea finală este de 0,90 m. Dimensiunile gropii sunt de 4,90 m x 1,90 m. Umplutura gropii este formată dintr-un sediment gri - verzui, în amestec cu pigmenți de chirpici ars și nears, pigmenți de calcar și fragmente ceramice. La baza complexului au fost descoperite resturile unor amfore, dintre aceste o formă tipică aparținând unei amfore cu gâtul evazat din pastă fină gălbuie⁸. Dimensiuni: D=6,5 cm, Hp=16,5. Totodată amintim și o toartă de amforă comună zonei Barboși⁹.

C 11 - groapă de resturi menajere de formă circulară, descoperită în S 4, carourile 6-8, la adâncimea de 0,20 m, cu o adâncime totală de 1,0 m și diametrul de 2,40 m. Umplutura gropii este constituită de un sediment maroniu închis, în amestec cu pigmenți de chirpici ars și nears și pigmenți de calcar. Sedimentul este omogen și compact. În umplutura gropii, la baza complexului au fost descoperite un vas borcan getic fragmentar, două opaite, și fragmente de la un bol.

Vasul borcan getic Dg=21 cm; Hp =13,3 cm; pastă grosieră, zgrumțuroasă, culoare neagră, arsă secundar. Buza cilindrică ușor evazată este decorată pe marginea exterioară cu alveole la intervale egale¹⁰.

Opaț 1: Lp=6,4 cm, D=5 cm, H=2,9 cm (3,2 cm). Modelat în tipar, pastă semifină, roșie cărămizie, discul rotund, plat, foarte larg, aproape lipsit de bordură, orificiul de alimentare central, orificiul de ardere larg - ușor oval, intră parțial pe disc, cioc scurt, rotund, baza rotundă și plată.

Opaț 2 Lp=6,6cm, D=4,82 cm, H=3cm(3,3 cm); modelat în tipar, pastă semifină, roșie cărămizie disc lipsă, orificiul de alimentare larg, central, orificiul de ardere, oval-intră parțial în disc, baza rotundă și plată.

Cele două opaite sunt cu siguranță produse locale având în comun înălțimea disproporționat de mare față de dimensiunile generale, capacul plat și apucătorile de formă prismatică. Pentru aspectul în formă de "căniță" amintim analogiile din Dacia¹¹ și Moesia Inferior¹².

Fragment bol D=22cm, Hp=1,5 cm, pastă fină, culoare roșiatică.¹³

C4 - groapă menajeră de formă rectangulară, descoperită în S5, carourile 4-5 și în S6 carourile 6,- 7 la adâncimea de 0,25 m. Adâncimea totală a gropii este de 1,15 m. Dimensiunile gropii sunt de 4,70 m x 4 m. Umplutura gropii era formată dintr-un sediment gri închis la partea superioară, verzui la partea inferioară, în amestec cu pigmenți de cărbune și chirpici nears. Au fost descoperite mai multe fragmente ceramice de factură romană. Dintre acestea remarcăm un opaț fragmentar din care se păstrează toarta inelară și o parte din rezervor, cu elemente comune produselor dobrogene din secolele II-III p.Chr.¹⁴, un bol fragmentar din

pastă roșiatică¹⁵ cu dimensiunile:D=22 cm, Hp=2,7 cm, și un fragment de oală cu dimensiunile:D=12 cm, Hp=3, din caolin cu pigmenți de cărbune¹⁶. Au mai fost descoperite o bază de crater¹⁷ cu dimensiunile:D=5,5 cm, Hp=3,8 cm, și o căniță¹⁸ fragmentară din pastă de caolin cu dimensiunile:D=3cm, Hp=2,9 cm.

Rezultatele cercetărilor din această campanie ne aduc prețioase informații cu privire la reconfigurarea ariei de Nord a sitului, mai precis a necropolei romane de înhumăție. Cele șapte morminte de înhumăție descoperite într-o stare precară de conservare, unul dintre acestea cu o monedă de la Caracalla - pe baza căreia putem data întreg arealul de înmormântări la începutul secolului III p. Chr, respectiv un pandantiv format din mărgelă de sticlă și o lunulă din aur, relevă potențialul important al zonei de protecție a sitului arheologic.

Pe de altă parte complexele menajere cu material roman descoperite aici, sunt probabil în conexiune cu locuirea romană timpurie din perioada funcționării castellum-ului și a celor două incinte cu șanț. Relația cronologică și stratigrafică între orizontul gropilor menajere și cel al necropolei, urmează a fi clarificată odată cu extinderea cercetărilor.

Ceramica medieval timpurie, respectiv cea medieval târzie atestă o locuire sporadică - puternic afectată de intervențiile din perioada contemporană.

Note

1. M. Brudiu, Săpăturile de salvare din castellum de pământ (sec. II - III, e.n.). Materiale și Cercetări Arheologice 14, 1980, p. 314-320; idem, Un castellum roman descoperit la Galați și semnificația lui. Danubius 10, 1981, p. 59-72; idem, Drumul roman prin Moldova de Jos între intuiție și realitățile arheologice. Pontica 31, 1998, p. 209-216; idem, Galați, jud. Galați. Punct: cartier Dunărea. CCA 2003, p. 128-129; idem., Galați, jud. Galați. Punct: cartier Dunărea. CCA 2004, p. 125-126; idem Date preliminare despre necropola romană din cartierul "Dunărea" Galați, Analele Universității "Dunărea de Jos" Galați, fascicula 19, tom III, 2004, p. 31-45; L. Petculescu, O. Țentea, S. Cleșiu, Galați, jud. Galați. Punct: cartier Dunărea, Cronica CCA 2005, p. 153-157
2. Ghe. Popilian, Ceramica romană din Oltenia, Craiova 1976, 104-108, nr.559-684, pl .LII-LIII, sec.II-III p.Chr.
3. N. Zograf, Monety Tiry, Moscova, 1957, p. 111, nr. 104b
- 4.F. Humer, G. Kremer, Goteerbilder - Menschenbilder. Religion und Kulture in Carnuntum, Vienn, 2011, p. 411, nr. 913, sec. III p.Chr.; M.C Nicolae, S.E.Teodor New considerations regarding the Polovragi tablet, 2009, Peuce VIII, p. 161, fig.10, sec. III p.Chr, p. 162, fig.12/I-II, sec. II p.
5. M. Brudiu, op.cit., Tumul 5, m76, fig.6, sec. II-III.
6. G. Simion, Noi descoperiri în necropola tumulară de la Isaccea(Noviodunum) jud. Tulcea, Pontica XL, 2007, p. 319, fig 12/11, sec. II-III p.Chr.
7. ibidem, p. 316-317, fig.10/8, 9, sec. II-III p.Chr.
8. Dyczek, P., Roman Amphorae of 1-3 centuries AD found on the Lower Danube. Typology, Varșovia, 2001, p. 221-225, tip 29, fig.142, sec. II-III p. Chr; D. Paraschiv, Amfore romane și romano-bizantine în zona Dunării de Jos (sec.I-VII p.Chr), Iași, 2006, tip 33, p. 19-24, 44, nr.13, pl.2/13, sec.II-III p.Chr.
9. M. Brudiu, Un castellum roman descoperit la Galați și semnificația lui. Danubius 10, 1981, p. 62, fig.2/2, sec. II p.Chr.
10. S. Sanie, Civilizația romană de la est de Carpați și romanitatea de pe teritoriul Moldovei, Iași1981, p. 94, pl.27/1, sec. II-III p.Chr.(Barboși).
11. N. Gudea, C. Cosma, Die Lampen aus dem Romer-Kastel von Buciumi (Dacia Porolissensis), Lychological Actes, 2, 2008, p. 126, nr.151, pl.96/51, sec. II-III p.Chr.
12. C. Iconomu, Un capitol al schimburilor comerciale. Lucernele. Teză de doctorat în manuscris, 1986, tipurile IX-X
13. Al. Suceveanu, Histria X, La ceramique romaine des I-III siecles ap. J. C., Bucharest, 2000, p. 27, nr.51, tip VII, pl. 5, sf.sec.II-încep.sec III p.Chr.
14. C. Iconomu, op.cit., tip IX

-
15. Al. Suceveanu , op.cit., p. 27, nr. 52, tip V, pl.V, sec. II-III p.Chr.
16. Ghe. Popilian, op.cit., p. 182-183, nr. 370-381, pl. XXXVII, sec. II-III p. Chr; V.H. Baumann, Raport asupra cercetărilor arheologice efectuate în "villa rustica" din marginea nordică a comunei Niculiuțel (jud. Tulcea), Peuce VIII, 1980, p. 411, pl.XXXI/7, sec. II-III p.Chr.
17. A. Opaț, Considerații preliminare asupra ceramicii romane timpurii de la Troesmis, Peuce VIII, 1980, p. 328-366, p. 333, 351, nr.21, pl.VI/2, sec. II-III p. Chr
18. ibidem, p. 336, 355, nr.43, pl VIII/7, sec. II-III Chr.
-

Informații suplimentare online

[Raportul 4835 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
